

Ekonomik Gelişmeden Sağlanan Kazançların Dağılımı*

*Felix PAUKERT*¹

Bundan aşağı yukarı on iki yıl evvel Jacop Viner, "ekonomik gelişmeyle ilgili neşriyatın son yıllarda büyük miktarlara ulaştığını" yazılarında bilhassa ifade ediyordu². O tarihten sonra, bu sahadaki neşriyat, o derece artmış bulunmaktadır ki, 1953 yılının büyük "miktarlara ulaşan" literatürü, günümüzün ekonomik gelişme problemleri ve bu mevzudaki neşriyatla mukayese edildiği zaman, oldukça mütevazî kalmaktadır. Bu arada ekonomik gelişmeyle ilgili araştırmalar da, bu gelişmeye paralel olarak artmıştır. Meselâ, gelişme halindeki muayyen bir ülke ve bölge, tarihi açıdan tetkik ve tasvir edilmekte; az gelişmiş olmanın muayyen yönlerinin tasnif ve tarifleri yapılmakta; ekonomik büyümenin muhtelif safhalarıyla ilgili araştırmalara girilmekte; yatırım, istihdam ve bilhassa son senelerde, eğitim, beslenme, sağlık ve çeşitli sosyal hizmetler gibi faktörlerin, ekonomik gelişme üzerindeki tesirleri tetkik konusu edilmektedir. Ayrıca, ekonomik gelişmeyle, milletlerarası ticaret arasındaki münasebetler araştırılmakta, kamu sektörünün gelişme vetiresindeki rolü üzerinde münakaşalar yapılmaktadır. Bu konular, gittikçe artan bir şekilde araştırma mevzuu haline getirilen ekonomik gelişme ile ilgili meselelerin, birçok cephelerinden ancak bir kısmını teşkil eder.

* Bu makale, *International Labour Review*; Vol. 91; No. 5; May 1965; S. 367-392 den alınmıştır.

1) *International Labour Office*.

2) Brezilya Millî Üniversitesi'nde verilen, "Milletlerarası Ticaret ve Ekonomik Gelişme" takrirlerinden (1953, Ch. VI.) A. N. AGARWALA ve S. P. SINGH (editors); *The Economics Of Underdevelopment*; (Oxford University Press, 1958) den alınmıştır.

Bu araştırmalardan büyük bir kısmında, hangi faktörlerin ekonomik gelişmeyi hızlandırdığı veya yavaşlattığı ve bu faktörlerin tesir dereceleri ele alınmakta; ekonomik tahlillerin müteakip safhasında ise, gelişme vetiresinin sür'atlendirilmesi için en uygun stratejilerin tesbiti gibi meseleler bahis konusu edilmektedir.

Elimizdeki bu araştırma, ekonomik literatürün bu kategorisine dahil bulunmamaktadır. Gelişme vetiresinde anahtar rolü oynayan faktörlerin tesbitine çalışılmadığı gibi, gelişme stratejileri, karar kriterleri veya gelişme plânlamasının pratik ve teorik problemleriyle de ilgilenilmemiştir. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı (I.L.O.) nın "Dengeli Ekonomik ve Sosyal Gelişme" mevzuundaki araştırma programı çerçevesine dahil olan bu araştırma; gelişme halindeki ülkelerde son altı ilâ onbir sene zarfında meydana gelen inkişafı gözden geçirmek, bu gelişmenin ekonomik ve sosyal refah haline ne şekilde tahavvül ettirilmiş olduğunu ve ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların muayyen kullanılış şekilleri arasında nasıl dağılmış bulunduğunu tesbit etmek gayesini gütmektedir.

Ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağıtılması hususunda bir çok usuller mevcut olmakla beraber, verilerin kâfi olmaması sebebiyle kullanılacak metodlar mahduttur. Bu araştırma, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların muayyen —belkide en önemli— bir dağılım şekli olan kazançların hususi tüketim, sosyal tüketim (meselâ kamu hizmetleri) ve yatırım arasındaki dağılımıyla ilgili bulunmaktadır. Mamafih, üçe ayrılan bu klâsik dağılıma biz, nüfus artışı gibi dördüncü bir faktörü de ilâv ederek, bu dağılımı başka bir tasnife tabi tutacağız. Ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların, yani ele alınan devrenin başında ve sonunda gayri safi yurt içi hasılda meydana gelen farkın, dört nihaî kullanılış şekli arasında ki dağılımı hesap edeceğiz. Gelişme halinde bulunan muayyen bölgelerdeki bu dağılım kendine has yönlerine işaret ederek, bunları sanayileşmiş ülkelerin dağılım örnekleriyle mukayese edeceğiz. Nihayet, gelişme halindeki ülkelerde, ekonomik gelişmeden doğan kazançların dağılımına tesir etmesi muhtemel bazı faktörlerin münakaşasını yapacağız.

Araştırma Metodu :

Bilindiği gibi ekonomik faaliyetler neticesinde bir ülkede yaratılan mal ve hizmetlerin standard para ölçüsüyle kıymeti, bize millî geliri vermektedir. Millî gelir, ekonomik faaliyetlerden meydana gelen "gelirler" toplamı, muhtelif endüstrilerin "istihşalleri" toplamı ve nihayet "harca-

malat" topları olarak, (bu da cari tüketim harcamaları ve servete bir ilâvede bulunan harcamalar, yani yatırım şeklinde bölünür) başlıca üç şekilde dikkate alınabilir. Biz, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağılımını tayin teşebbüsümüzde, milli geliri tesbit usullerinden üçüncüsü olan harcamalar yolunu kullanacağız.

Birleşmiş Milletlerin "Millî Muhasebe İstatistikleri Yılığında, harcamaya mefhumuyla ilgili millî gelir verileri, aşağıdaki gibidir³:

- 1 — Hususi tüketim harcamaları, (artı)
- 2 — Devlet Cari harcamaları, (artı)
- 3 — Gayri safi yurt içi sermaye birikimi, (artı)
- 4 — Stoklarda meydana gelen artışlar (artı)
- 5 — Mal ve hizmet ihracı, (eksi)
- 6 — Mal ve hizmet ithali (eşittir)

Gayri safi yurt içi hasıla üzerinden yapılan harcamalar, (artı)

- 7 — Net dış âlem gelirleri, (eşittir)

Gayri safi millî hasıla üzerinden yapılan harcamalar.

Yapacağımız hesaplamalarda yukardaki ilk dört maddeyle alakadar olacağız.

Birinci madde — Burada "tüketim" olarak işaret edilen hususî tüketim harcamaları, aile birimi (ve kâr gayesi gütmeyen hususî müesseseler) tarafından cari mal ve hizmetlere harcanan nihai değerleri ifade etmektedir. Bu mefhum içine, evde yetiştirilen yiyecek maddeleri ve (ikâmetgah sahibi tarafından işgal edildiği takdirde) kiradan doğan kıymetler dahil olup, arazi ve bina alımı (yatırım olarak kabul edilir) dahil değildir.

İkinci madde — Devlet tüketim harcamaları mefhumu ise, basit şekilde "devlet" veya "devlet hizmetleri" olarak gösterilecek ve (net hükümet alımları ve memurlara ödenen maaşlar toplamıyla ölçülen) cari devlet hizmetlerinin kıymetini ifade edecektir. Buna transfer ödemeler dahil edil-

3) Bu araştırmalardaki veriler; aksi belirtilmedikçe, 1957-58-59-60-61-62 ve 63 istatistik yıllıklarında gösterilen rakkamlardan çıkarılmıştır. Nüfus rakkamları ise "Monthly Bulletin of Statistics" (New York, United Nations) teki, yıl ortası tahminlerinden alınmıştır.

miyecektir⁴. Ayrıca bu madde, devlet tüketim harcaması olarak telâkki edilen, millî savunma sermaye harcamaları haricinde kalan, devlet sermaye harcamalarını içine almamaktadır.

Üçüncü ve Dördüncü maddeler — Gayrı safi yurt içi sabit sermaye birikimi ve stok artışları bir arada ele alınacak ve “yatırım” olarak ifade edilecektir. Bu gayrı safi yurt içi sabit sermaye birikimi ve stok artışları, fertler (aile birimleri), müteşebbisler ve hükümet tarafından yapılan toplam yatırımları temsil edecektir.

Bu üç tip harcama, yani, tüketim, devlet hizmetleri ve yatırım bir arada ele alınırsa, aşağı yukarı piyasa fiatlarıyla gayrı safi millî hasılanın kıymetini verecektir. Beşinci ve altıncı kalemlerin toplamı müsbet veya menfi olabilir. Bu, o ülkenin ithalâtının, ihracatına nazaran daha fazla (veya tamamen tersi) olmasına bağlıdır. Biz aşağıdaki izahlarımızda bu toplamı göz önüne almayacağız. Bu durumun tabii bir neticesi olarak da, “gayrı safi yurt içi hasıla” (G.S.Y.H.) ile meşgul olmayıp, buna yakın bir mefhum olan, “dahilde kullanılan gayrı safi yurt içi hasıla” (D.K.G.S.Y.H.) ile ilgileneceğiz⁵.

4) Transfer ödemelerin hariç bırakılması, sadece mal ve hizmet tedariki için yapılan ödemelerin (istihsal faktörleri hizmetlerine yapılan ödemeler dahil) millî gelir ve harcamalara gireceğini kabul eden, millî muhasebe temel felsefesine dayanmaktadır. Transfer ödemeler (vergi, bağış, hediye v.s.) millî gelir toplamına hiç bir ilâve yapmadan millî gelirin tekrar dağılımını (sektörler içinde ve arasında) ifade eder.

5) Mutad gayrı safi yurt içi hasıla mefhumunu, “dahilde kullanılan gayrı safi yurt içi hasıla” mefhumuyla değiştirmemizin sebebi, millî gelirin negatif ve oldukça hassas bir unsurunu kullanmaktan kaçınma arzudur. Bir çok ülkelerde, “ihracat eksi ithalât” kaleminin gözönüne alınmaması, millî gelirin hacmini (iki mefhumun büyüklüğü için tablo V e bakınız) veya büyüme oranını (G.S.Y.H. ve D.K.G.S.Y.H. deki büyüme nisbetleri için tablo I e bakınız) büyük ölçüde değiştirmez. Fakat bazı ülkelerde bu artış değişik nisbetlerde ortaya çıkabildiği gibi, millî gelirin hacmi de muayyen senelerde farklı olabilir.

Emre âmade kaynakların (miktarını tayin eden faktörlerden ziyade) kullanışıyla ilgilendiğimiz için, muayyen bir ülkenin, artan ithalât fazlasına (eğer diğer ülkeler borç vermeye, hibede bulunmaya istekli iseler) veya azalan ihracat fazlasına sahip olarak, D.K.G.S.Y.H. sını, G.S.Y.H.'sından daha hızlı geliştirebildiğini kabul etmek şartıyla, “ihracat eksi ithalât” maddesinin gözönüne alınmaması teorik olarak doğru olabilir. Aynı şekilde, muayyen bir ülke G.S.Y.H. dan daha düşük bir D.K.G.S.Y.H. artış nisbetini tercih ettiği veya kabule zorlandığı (ithalât fazlasını azaltarak veya ihracat fazlasını büyütürük) takdirde de, “ihracat eksi ithalât” maddesinin ihmâl edilmesi teorik olarak doğru olabilir. Birinci durumda ba-

İzahlarımızda, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançlar mefhumuyla, muayyen bir devrede “dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıla” daki artışları anlayacağız. Diğer bir ifadeyle, başlangıç devresiyle nihai devre arasında, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki fark, bahis konusu olacaktır. Eğer biz tahlillerimizi yukarıda zikredilen, tüketim, devlet hizmetleri ve yatırımlar şeklinde belli başlı dört unsura hasredebcek olursak, yapılacak hesaplamalar oldukça basit olacaktır. Bu üç unsurdaki artışların toplamı, tarife göre, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki artışları verecek ve artışlar dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın yüzdesi olarak ifade edilecektir.

Mamafili, bu şekildeki bir tahlil, gelişme halindeki ülkelerin çok önemli bir yönünü teşkil eden hızlı nüfus artışını, göz önüne almamış olacaktır. Meselâ, eğer bir ülkede, gayri safi yurt içi hasıla veya dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıla yılda % 2 nisbetinde artıyorsa, keza nüfus artış nisbeti de % 2 ise, fert başına millî gelirin aynı seviyede kalacağı aşîkârdır. Ayrıca, bu üç unsur arasında bir değişme olmadıkça (meselâ yatırımdaki bir azalmaya mukabil, tüketimde artış meydana getirecek değişmeler yer almadıkça), fert başına tüketim, devlet hizmetleri ve yatırım aynı kalacaktır. Diğer bir ifadeyle, nüfus artışı millî gelirdeki bütün artışı masetmektedir. Yani ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların tamamını ortadan kalkmakta ve geriye, fert başına tüketim, hükümet hizmetleri ve yatırımda artış sağlayacak, bir kaynak kalmamaktadır.

Bu sebeple, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların sarfedilebileceği dördüncü bir kullanım şekli olarak, “nüfusu” da tahlillerimize dahil etmiş bulunuyoruz. Böylece izahlarımızda, temel devrede (mutad olarak) daha küçük nüfus kütesinin sahip olduğu fert başına millî geliri, nihai devredeki nüfusa da sağlamak için harcanması gereken millî gelir

his mevzu ülkenin toplam yerli ve yabancı sermaye birikimi, gayri safi sabit sermaye birikimi ile stoklardaki artış toplamından (daha önce zikredilen 3 ve 4 no.lu maddeler), o memleketin dış borçları ve yabancı aktiflerdeki azalış kadar daha az olacaktır. İkinci durumda ise; mevzu bahis ülke dış ülkelere borç ödiyeceği veya yabancı aktif birikimine maruz kalacağı için 3 ve 4 no.lu maddeler o ülkenin sermaye birikimini olduğundan düşük gösterecektir. Böylece D.K.G.S.Y.H yerine G.S.H.Y. nin kullanılması mecburiyeti hasıl olmaktadır. Fakat bu takdirde, 3 ve 4 no.lu maddelere ihracat fazlası ilâve edilerek (veya ithalât fazlası çıkarılarak) yatırım için farklı bir tarif kabul edilmektedir. Fakat İsrail’de olduğu gibi ithalât fazlası hibelerle finanse edilirse D.K.G.S.Y.H yerine G.S.Y.H. kullanılması uygun olmayacaktır.

artış parçasını ifade etmek maksadıyla “nüfus unsuru” (population component) tabirini kullanacağız⁶.

“Nüfus unsurunun” ithal edilmesi, diğer üç unsurun — tüketim, devlet hizmetleri ve yatırımın— tarifine de tesir edecektir. Bu sebeple, millî gelir artışının ne kadarlık bir kısmının tüketime tahsis edildiğiyle ilgilenmek yerine, millî gelir artışının ne kadarlık bir kısmının fert başına artan tüketime ayrıldığı hususuyla meşgul olacağız. Aynı sualleri yatırım ve devlet hizmetleri için bahis konusu edeceğiz. Bu miktara “tüketim unsuru” ve bu miktarın dahilinde kullanılan gayri safi yurt için hasıla içindeki hissesine de, “tüketim unsuru hissesi” diyeceğiz. Benzer tabirler yatırım ve devlet hizmetleri için de bahis konusu edilecektir. Binaenaleyh, tariflere göre, “dört unsur” yani tüketim, nüfus, devlet hizmetleri ve yatırım, dahilinde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki artışların tamamı olarak düşünölmeli ve bu dört unsurun ilgili hisseleri toplamı % 100 ü vermelidir⁷.

6) Ekonomik büyümeden ziyade, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağılımı ile ilgili böyle bir araştırmada, nüfus artışının, millî gelir artışı üzerine muhtemel tesirini ihmâl edebiliriz. Hernekadar, bu tesir bir dereceye kadar hakiki ve akla uygunsa da, mübalâğa edilmemeli. Zira nüfus artışı, (eğer doğum nisbetinin yüksek oluşu veya çocukların ölüm nisbetinin düşük oluşundan ileri geliyorsa) bir müddet için daha geniş bir faâl nüfus haline inkılâb etmez. Hattâ faâl nüfustaki artış dahi, eğer ekonomi eskiden olduğu kadar faâl nüfus artışını mas etmeye muktedir değilse, ekonomik olarak faâl nüfusun miktarında aynı nisbette bir artışı ifade etmez. Nihayet, ekonomik bakımdan faâl nüfus miktarındaki artış, millî gelirden benzer bir artışla neticelenmiyebilir. Zira belli miktardaki diğer istihsal unsurları ile, ilâve (marjinal) iş gücü, daha düşük bir prodüktivite seviyesinde çalışmış olabilir.

7) Bu husus hesaplamalarımızda kullandığımız şu formülle gösterilmiştir:

$$Y_1 - Y_0 = Y_0 \left(\frac{P_1}{P_0} - 1 \right) + C_1 - C_0 \left(\frac{P_1}{P_0} \right) + G_1 - G_0 \left(\frac{P_1}{P_0} \right) + I_1 - I_0 \left(\frac{P_1}{P_0} \right)$$

Bu formülde Y, dahilinde kullanılan gayri safi yurt içi hasılayı (D.K.G.Y.S.H.), P nüfusu, tüketim harcamalarını, G devlet harcamalarını ve I da yatırım harcamalarını göstermektedir. O ve I işaretleri ise temel ve nihai devreyi ifade etmektedir. Sol taraftaki ifade, millî gelirdeki artış göstermekte ve dört unsur ise (dört kullanılış şekline harcanan miktarlar) sağ tarafta bulunmaktadır. Buna göre, nüfus unsurunun hissesi;

$$\frac{Y_0 \left(\frac{P_1}{P_0} - 1 \right)}{Y_1 - Y_0}, \text{ tüketim unsurunun hissesi, } \frac{C_1 - C_0 \left(\frac{P_1}{P_0} \right)}{Y_1 - Y_0}, \text{ V.S. dir.}$$

Mamafih, bu dört unsurun toplamı, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki artışı vermesi lâzım geldiğine göre, muayyen bir unsurun müsbet olmasına ihtiyaç yoktur. Mutlak miktarlarda fiilî bir düşüş olduğu takdirde hatta, eğer bir artış olsa dahi, bu artışın nüfus artışından nisbî olarak daha küçük olması şartıyla, muayyen bir unsur (ve bu unsurun toplam artış hissesi) menfî olabilir. Nüfus unsuruyla ilgili durumda ise, eğer sadece nüfus unsurunda fiilî bir düşüş varsa, bu unsurun miktar ve hissesi menfî olacaktır. Muayyen bir unsurun menfî hisseye sahip olması, kaynakların herhangi bir kullanım şekline diğerine geçişine yol açan (herhangi bir millî gelir unsurunun fert başına isabet eden seviyesinin azalmasına engel olmaya kâfi gelmeyecek derecede kuvvetli) bir bünye değişmesinin meydana geldiğinin aşikâr bir delilidir.

Dağılım örnekleri, yıllık olarak incelenmeyip, (verilerin elverişliliğine göre) altı ilâ onbir yıllık devreler üzerinden ele alınmıştır⁸.

Herhangi bir seneyi bitiş yılı olarak kabul etmenin bünyesinde saklı bulunan mahzuru azaltmak maksadıyla, büyüme ve büyümenin muayyen unsurlar arasındaki dağılımı, başlangıçtan sonuncu seneye kadar bütün senelere göre ele alınmamış ilk ve son iki yılın ortalamalarıyla ölçülmüştür. Böylece her hangi bir ülke için, birbirini takip eden sekiz yıllık verilerin elde mevcut olması halinde, o ülkenin millî geliri ve millî gelirin dağılımındaki artışları, altı senelik bir devre için hesaplamak mümkün olmuştur.

Bu araştırma, verilerin elverişli olduğu bütün Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerini içine almaktadır⁹. Araştırma mukayeseli bir temele dayanmakta ve birbirini takibeden en az altı yıllık mukayeseler, dört yıllık bir devreyi kapsayan neticeler hasil etmektedir. Batı Avrupa'nın nisbeten daha az gelişmiş ülkeleri araştırmaya dahil edilmemiştir, keza, merkezî olarak plânlanan ekonomiler de bu araştırma haricinde bırakılmıştır. Merkezî olarak plânlanan ülkelerin millî muhasebe sistemleri farklı

8) Dağılımın devreler olarak tahlilinin, dağılımdaki yıllık değişikliklerin tahlilinden daha ilgi çekici noktaları aydınlatması yanında, nüfus unsurunun da tahlile ilâve edilmesi yıllık büyük dalgalanmalara yol açmaktadır. Bu değişiklikler ise, uzun devrede önemli temayülleri gizlemektedir. Fert başına hasılanın büyüme nisbetinin; toplam hasıladan daha fazla değişmesi sebeplerinin izahı için bakınız: Simon KUZNETS: Post-War Economic Growth (Cambiridge Massachussetts, 1964), S. 105-107.

9) Bu sebeple biz Japonya ve diğer bazı ülkelere, hakikaten az gelişmiş olmamalarına rağmen araştırmaya dahil ettik.

olup, bu sisteme dayanan neticeler, Birleşmiş Milletler sistemini tatbik eden ülkelerin elde ettiği neticelerle mukayese edilememektedir.

Gelişme Halindeki Ülkelerde Ekonomik Büyümeden Doğan Kazançların Dağılım Örneği :

Bu araştırma, yedisi Asya, onikisi Lâtin Amerika ve ikisi Afrika'da bulunan, gelişme halindeki yirmibir ülkenin millî gelirlerindeki artışların dağılım örnekleriyle ilgili neticeleri kavramaktadır. Bu ülkelerden yedisiyle ilgili veriler, sekiz-dokuz; diğer yedisiyle ilgili veriler, altı-yedi; altısıyla ilgili veriler, beş-atı ve nihayet sadece bir ülkeyle ilgili veriler ise, dört yıllık bir büyüme devresini kapsamaktadır.

Tablo I de, gelişme halindeki yirmibir ülkede yıllar, nüfus artışı, gayri safi yurt içi hasıla ve dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılda bütün devre zarfındaki (sabit fiyatlarla) artışlar, yıllık büyüme hadleri ve dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki artışların dört unsur arasındaki dağılımıyla ilgili temel malûmat, gösterilmiştir.

Tablo¹⁰, gelişme halindeki ülkeler arasında mevcut bulunan büyük farklılıkları ortaya koymaktadır. Bu duruma göre, yıllık ortalama nüfus artış nisbeti, % 0,89 (Jamaika) ile % 3,82 (İsrail) arasında değişmektedir. Aynı şekilde, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki yıllık ortalama artış nisbeti, Paraguayda % 0.64, Venezuela'da % 11.52 olup, büyük farklılıklar göstermektedir.

Son dört sütunda gösterilen dağılım örnekleri, gelişme halindeki yirmibir ülkede son on sene zarfında, ekonomik büyümenin kullanılış şeklini açık olarak aksettirmesi sebebiyle, bu sütunlardaki veriler üzerinde etraflı bir şekilde tahlile girişmeğe değer.

Herseyden evvel, nüfus unsurunun geniş hissesi dikkati çekmektedir. Üç ülke (Paraguay, Kongo "Leopoldville" ve Şili) de, nüfusun hissesi yüzde yüzü aşmaktadır. Diğer bir ifadeyle, nüfus millî gelirdeki artıştan daha hızlı artmakta ve fert başına gelir düşmektedir. En aşırı misâli teşkil eden Paraguay'da, sadece fert başına isabet eden millî geliri sabit tutmak için, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki büyüme nisbetinin 3.7 defa daha yüksek olması gerekmektedir.

Diğer ülkelerde de, nüfusun ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların büyük bir kısmını kapladığını görüyoruz. Yirmibir ülkenin onikisinin-

10) Bütün hesaplamalar üç hane yürütülmüştür, fakat tabloda yuvarlak olarak bir hane yürütülmüş olarak gösterilmiştir.

de, milli gelirdeki artışın % 50 den fazlası (bu ülkeler dışında kalan iki ülkede de % 50 den az olmakla beraber, genede büyük bir kısmı) artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamaya gitmektedir. Nüfus unsurunun ortalama hissesi, % 69.8 dir. Bu nisbet bir kaç ülkenin aşırı rakkamlarının tesiri altında kalmamaktadır. Nüfus unsurunun tipik (mediyan) hissesi % 55.7 dir.

Fert başına tüketim artışı, ekonomik büyümeden sağlanan kazançların ikinci derecede önemli bir kullanım şeklini teşkil etmektedir. Her ne kadar, dört ülkede fert başına tüketim fiili olarak azalmışsa da, tüketim unsurunun payının, mediyanı % 31,9 olup, tipik olarak % 20 ile % 40 arasında değişmektedir.

Dağılım örneği, en fazla yatırım unsuru payında değişiklik göstermektedir. Ele alınan devre süresince, altı ülkede fert başına yatırım azalmış ve yatırımın ortalama payı, sadece % 2.6 dan ibaret kalmıştır. Diğer yandan, mediyan ülke, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki artışın % 12.5 ini (bir ülke (Japonya) % 56.1 ini) yatırıma harcamıştır.

Devlet hizmetleri unsurunun hissesi, genellikle yatırım unsurundan daha yeknesaktır. Tipik ülke (mediyan), devlet hizmetlerine D.K.G.S.Y.H. artışının % 6.9 nu, geri kalan ülkelerin yarısı ise % 4 ilâ % 12.5 ni harcamıştır.

Dağılım örneği, gelişme halinde bulunan bir kıt'adan diğerine farklılık göstermektedir. Afrika kıt'ası bir yana bırakılırsa (ki sadece iki ülke tarafından temsil edilmektedir), bu araştırma çerçevesine giren yedi Asya ülkesinde nüfusun rolü, oniki Lâtin Amerika ülkesine nazaran daha azdır. Unsurların Lâtin Amerika ve Asya'daki paylarının aritmetik ortalamalarının mukayesesi, Lâtin Amerika'da, nüfus unsurunun payının daha büyük, tüketim ve yatırım unsurunun payının çok daha küçük, hükümet hizmetleri unsurunun payının ise, aşağı yukarı aynı olduğunu göstermektedir. Birkaç ülkenin aşırı değerlerinin tesiri altında kalmayan mediyan değerler kullanılıncı, nüfus unsuru payının Lâtin Amerika'da % 59.5, Asya'da % 39.3 olduğu tesbit edilmiştir. Devlet hizmetleri unsurunun iki kıt'ada aynı önemde olduğu, mediyan değerlerin Lâtin Amerika için % 6.1, Asya için % 6.2 olmasıyla teyid edilmektedir. Tüketim unsurunun payının mediyan değerleri; Lâtin Amerika için % 31.7, Asya için % 31.9 olup, birbirine yaklaşık bulunmaktadır. Lâtin Amerika'da tüketim payının ortalamasının düşük oluşunun sebebi, ortalama içinde bir kaç aşırı değerlerin mevcut olmasıdır. Diğer yandan, yatırım unsuru payının Asya-

Gelişme Halindeki Ülkeler

1. Nüfus (% 55.7)
2. Tüketim (% 31.9)
- 3-4. Yatırım (% 22.5)
- 3-4. Devlet Hiz. (% 6.9)

Sanayileşmiş Ülkeler

1. Tüketim (% 45.7)
2. Yatırım (% 26.5)
3. Nüfus (% 19.1)
4. Devlet Hiz. (% 6.5)

(Parantez içindeki rakamlar mediyana değerlerdir.)

Sanayileşmiş ülkelerin tipik dağılım örneği, iki temel özelliğe sahiptir. Bu özelliklerden biri, tüketim unsurunun diğer unsurlardan çok daha önemli olması; diğeri ise, yatırım unsurunun, devlet hizmetleri unsurundan daha fazla önem taşımasıdır. A.B.D. hariç, diğer sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneği bu özellikleri aksettirmektedir. Gelişme halindeki ülkelerden beşinde (İsrail, Jamaika, Portoriko, Trinidad, Venezuela), ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağılım örneği, sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneğine tam olarak uymaktadır.

Gelişme halindeki ondört ülkenin dağılım örneğinde en geniş unsur nüfus unsurudur. Bu ondört ülkeden onikisi tüketim unsuru ikinci, devlet hizmetleri ve yatırım unsuru ise, geniş maddelerden üçüncü sırayı işgal etmektedir. Çin (Taiwan) ve Nijerya gibi gelişme halindeki birkaç ülkenin dağılım örneği, sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneğinden farklı olmamakla beraber, ondört memleketin dağılım örneğindeki bu sıralanış; gelişme halindeki ülkelerin dağılım örneğinin tipik bir özelliği olarak vasıflandırılabilir. Ondört ülkeden dördünde (Paraguay, Kongo "Leopoldville", Seylan ve Şili) dağılım örneği, az gelişmiş ülkelerin dağılım özelliğini (nüfus ve devlet hizmetleri unsurunun payı çok yüksektir¹²) kuvvetli bir şekilde aksettirmektedir. Bu husus daha zayıf olmakla

linin önemlilik ölçüsü için, sadece burada gösterilen medyanlar kullanılmayıp, aynı zamanda (Tablo IV de gösterildiği gibi), alt ve üst kartil ve ortalamalardan da istifade edilmiştir. Bu sebeple, gelişme halindeki ülkelerde yatırım ve devlet hizmetleri unsurlarını eşit önemde kabul ederek bir arada mütalâa ettik. Zira, üst kartil ve mediyana değerler; yatırım unsurunun daha önemli olduğunu gösterirken, alt kartil, ortalama değerler ve bütün değer dizisi; devlet hizmetleri unsurunun daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

12) Devlet hizmetleri unsuru payının yüksek oluşunun az gelişmişliğin bir özelliğini teşkil ettiği noktası henüz tamamen kabul edilmiş bir husus değildir. (Hakikat şudur ki, sanayileşmiş ülkelerde devlet hizmetleri unsuru, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların küçük bir payını alırken, bu unsur gelişme halindeki ülkelerde yatırım unsuru ile aşağı yukarı eşit önemdedir). İleride devlet hizmetleri unsurunun payı ile gelişme derecesi arasındaki münasebet ve hızlı nüfus artışının devlet hizmetleri üzerindeki tesiri incelenince, bu husus daha iyi belirecektir.

t

Avu
Bel
Dan
Fra
F. A
Ital
Hol
Nor
Isve
Isvi
Ing
A.E

beraber, yirminci ülke olan Kıbrıs için de varittir. Kıbrıs'da devlet hizmetleri yüksek bir seviyededir. Japonya'da ise durum tamamen farklıdır. Japonya'nın dağılım örneği, sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneğinin özelliklerini (tüketim ve yatırım unsuru büyük, nüfus ve devlet hizmetleri unsuru küçük) taşımaktadır. Fakat bu özelliklere aşırı derecede sahip olması dolayısıyla, sanayileşmiş ülkelerin tipik dağılım örneğinden farklı bir durum arz etmektedir. Sadece bu örneğe istinaden Japonya'nın gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinden daha da fazla gelişmiş olduğu söylenebilir.

Ekonomik Gelişmeden Sağlanan Kazançların Dağılımına Tesir Eden Bazı Faktörler :

Ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların farklı şekillerde kullanılmasını aksettiren dağılım örneğinin, gelişme halindeki ülkelerde, sanayileşmiş ülkelerdekinden değişik olması, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağılımı üzerine tesir eden bir takım etkenlerin mevcut olduğunu hatıra getirmektedir. Bu etkenler arasında, hükümetin genel ekonomik ve sosyal politikası, kültürel ve sosyal âdet ve an'aneler, ekonomik bünye, ekonominin muhtelif sektörlerinin produktivitesi ve diğer bir çok faktörler zikredilebilir. Bu faktörlerin her birinin dağılım örneği üzerindeki etkisi tecrit edilerek, her ülkedeki durum ayrı, ayrı incelenebilir.

Milletlerarası mukayeselere dayanan bu global araştırmada, dikkatimizi, millî gelir artışının dağılımını hesaplarken kullandığımız formülde esasen mevcut olan, birkaç faktör üzerine teksif edeceğiz. Belli bir devrenin millî gelir dağılımı ile, bunu takip eden devrelerdeki millî gelir artışının dağılımı arasındaki bağlantıyı tahmin etmeye çalışacağız. Sanayileşmiş ülkelerle, gelişme halindeki ülkeleri mukayese ettikten sonra, gelişme halindeki ülkeler arasında belli bir gelişme seviyesine göre, dağılım örneğinin ne dereceye kadar değiştiğini araştıracağız. Nihayet, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki artış nisbetiyle bundan doğan kazançların dağılımı arasındaki ilişkiyi ele alacağız. Bununla beraber, önce, gelişme halindeki ülkelerde (nüfus unsurunun önemini evvelce tesbit etmiş olarak) hızlı nüfus artışının dağılım örneği üzerindeki etkisini tetkik konusu yapacağız.

NÜFUS ARTIŞININ ETKİSİ :

Gelişme halindeki ülkelerde, ekonomik büyümeden sağlanan kazançların, sanayileşmiş ülkelere kıyasen daha büyük bir payının, nüfus unsu-

ru tarafından mas edilmesi, nüfus artışının; gelişme halindeki ülkelerde daha hızlı olmasının doğurduğu bir neticedir. Gelişme halindeki ülkelerde nüfus hızla artmasaydı, nasıl bir dağılım örneğinin mevcut olacağını tesbit etmek gayesiyle, bu ülkelerin her biri için, Batı Avrupa'daki câri nüfus artış nisbeti kullanılarak; millî gelir, tüketim seviyesi, devlet hizmetleri ve yatırım verilerine istinaden hesaplamalar yapılmıştır¹³. Bu hesaplamaların neticeleri Tablo III te gösterilmiştir.

Tablo I ile III ün mukayesesi; gelişme halindeki ülkelerin sahip oldukları yüksek (Batı Avrupa memleketlerinin normal sayılan nüfus nisbetine nazaran) nüfus artışının, dağılım örneği üzerindeki tesirinin şumulü hakkında fikir vermektedir. Japonya ve Jamaika'da nüfus artış nisbetinin düşük olması sebebiyle, bu ülkelere gelişmiş ülkelerin nüfus artış nisbeti tatbik edilince, pratik olarak, dağılım örneğinde değişme olmamaktadır. Buna mukabil, gelişme halindeki bir çok ülke için durum farklıdır. Makûl bir nüfus artış nisbetinin tatbiki bu ülkelerin dağılım örneği üzerinde önemli değişiklikler yaratmaktadır. Yukarıda da işaret edildiği gibi, gelişme halinde bulunan beş ülke, (İsrail, Jamaika, Portoriko, Trinidad ve Venezuela) sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneğine benzer bir dağılım örneğine sahip bulunmaktadır. Gelişme halindeki diğer altı ülke (Çin "Taiwan" Kolambiyu, Ekvator, Güney Kore, Nijerya ve Filipinlere) ye, Batı Avrupa nüfus artış nisbetleri tatbik edilirse, aşağı yukarı sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneğine tekabül eden bir dağılım örneğine sahip olacakları görülür. Bu sebeple, bu altı ülkenin sanayi ülkelerinin mutad dağılım örneğinden farklı bir dağılım örneğine sahip olmaları esas itibariyle, nüfus artış nisbetinin çok yüksek olmasından ileri gelmektedir. Gelişme halindeki geri kalan ülkelerde de dağılım örneğindeki farklılık, kısmen hızlı nüfus artış nisbetiyle izah edilebilir. Bir yandan Paraguay ve Kıbrıs, diğer yandan Japonya hariç, gelişme halindeki bütün ülkelere Batı Avrupa nüfus artış nisbetleri tatbik edildiği zaman, fert başına tüketim artışı en önemli kullanılış şekli haline gelmektedir. Bununla

13) Bu ameliye, eğer nüfus artış nisbeti daha az olsaydı (6 no.lu dip not), dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın büyüme nisbetinin muhakkak aynı olacağı mânasına gelmemektedir.

Batı Avrupa ortalama nüfus artış nisbeti 1952/53 ve 1961/62 seneleri arasında aşağıdaki memleketlerin nüfus artışının tartılı ortalamasına istinaden hesaplanmıştır. Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Federal Almanya (Batı Berlin'le birlikte), İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Portekiz, İspanya, İsviçre, İsveç ve İngiltere. Dokuz sene zarfında bu ülkelerde nüfus artışı % 7.51 idi ki, bu yıllık % 0.81 lik bir nüfus artışını ifade eder.

beraber, gelişme halindeki bu ülkeler, düşük yatırım unsuru veya yüksek devlet hizmetleri unsuru gibi, nüfus artışıyla izah edilmeyen bazı özelliklere sahip bulunmaktadır.

TABLO : III

Batı Avrupa Ülkeleri Nüfus Artış Rakkamları Tatbik Edildiği Takdirde Gelişme Halindeki Ülkelerde Millî Gelir Artışının Dağılımı (% olarak)

Ülkeler	Dahilde Kullanılan Gayri Safi Yurt İçi Hasılâdaki Payları			
	Nüfus	Tüketim	Devlet Hizmetleri	Yatırım
Seylan	22.9	39.4	31.3	6.4
Şili	39.8	68.1	-3.5	-4.5
Çin (Taiwan)	7.1	53.0	17.3	22.6
Kolombiya	20.2	68.9	-0.3	11.2
Kongo (Leopoldville)	47.6	119.7	28.2	-95.4
Kıbrıs	18.8	11.0	35.4	34.8
Ekvator	14.1	56.0	10.9	19.0
Guatamala	15.1	60.4	15.1	9.3
Honduras	20.7	67.3	11.0	0.9
İsrail	7.7	58.5	9.7	24.0
Jamaika	11.1	59.5	11.2	18.2
Japonya	5.4	32.3	6.0	56.3
Kore	17.5	64.0	8.1	10.4
Nikaragua	17.2	76.2	8.3	-1.6
Nijerya	18.0	51.9	8.7	21.5
Paraguay	121.6	-93.4	97.8	-26.0
Peru	20.7	61.6	22.7	-5.0
Filipinler	13.3	61.8	9.6	15.3
Portoriko	9.3	49.1	12.7	28.9
Tirinidat	7.9	55.6	1.7	34.8
Venezuela	5.7	62.7	7.2	24.4

Tablo IV, Tablo I ve III te ülkeler halinde ayrı ayrı ele alınan dağılım örneklerinin bazı özelliklerini göstermektedir. Mediyan ve iki kartil hesaba katılmak suretiyle, (ki bu değerler araştırmaya dahil ülkelerin yarısını kapsar) nüfus faktörünün tesiri ortadan kaldırıldığı takdirde, ekonomik büyümeden sağlanan kazançların dağılımında yatırım unsurunun düşük payı yükselmektedir. Diğer yandan, (nüfus unsurunun tesiri ortadan kaldırıldıktan sonra) gelişme halindeki ülkelerde tüketim unsuru sa-

sanayileşmiş ülkelerden daha büyük; devlet hizmetleri unsuru ise, sanayileşmiş ülkelerde olduğu gibi iki misli daha fazladır.

Asya ülkeleriyle Lâtin Amerika ülkeleri bir grup olarak mukayese edildiği zaman, hızlı nüfus artışının; Asya ülkeleriyle sanayileşmiş ülkelerin dağılım örnekleri arasındaki farkı, Lâtin Amerika ülkeleriyle, sanayileşmiş ülkelerin dağılım örnekleri arasındaki farktan daha iyi izah ettiğini görürüz. Eğer yedi Asya ülkesi, Batı Avrupa ülkelerinin nüfus artış nisbetine sahip olsalardı, bu ülkelerin dağılım örnekleri¹⁴ (oldukça yüksek olan devlet unsuru hariç) sanayileşmiş ülkelerin dağılım örneklerinden farklı olmayacaktı. Diğer yandan, Lâtin Amerika ülkelerinde hızlı nüfus artışı hesaba katılsa dahi, (başta düşük yatırım unsuru ve yüksek devlet hizmetleri unsuru olmak üzere) ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağılımının, sanayileşmiş ülkelerdekinden gene de çok daha farklı olduğu görülecektir.

Basit bir dağılım ölçüsü (mediyanın yüzdesi olarak kartil sapması Tablo IV te gösterildiği gibi), gelişmiş ülkelerde dağılım örneğinin nisbî olarak yeknesak olduğunu göstermektedir. Gelişmiş ülkelerin dağılım örneğinde, sadece devlet hizmetleri unsurunun payı bir ülkeden diğerine oldukça değişir. Gelişmiş ülkelerde yatırım unsurunun dağılım örneğindeki payı, gelişme halindeki ülkelerinkiyile mukayese edilirse, bir ülkeden diğerine büyük farklılık göstermediği görülür. Bu husus, nüfus faktörünün tesiri bertaraf edildikten sonra da varittir.

DAĞILIM ÖRNEĞİNDE UZUN DEVRELİ TEMAYÜLLER :

Şüphesiz ekonomik büyümeden sağlanan kazançların dağılımına, nüfus artışından başka faktörler de tesir etmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, ekonominin bünyesi, politik, sosyal ve kültürel müesseseler, âdet ve an'aneler v.s. gibi uzun vadeli faktörlerin, bu araştırma çerçevesinde tahlil edilmesi mümkün değildir. Fakat dağılım örneği; (değişik gelişme seviyelerinde ve ekonominin farklı nisbetlerde büyüdüğü hallerde dahi), birbirini takip eden devreler boyunca tetkik edilerek, bu örnek-

14) Batı Avrupa ülkelerinin nüfus artış nisbetinin tatbikiyle, Asya ülkeleri için dört unsurun medyan değerleri: nüfus % 13.3, tüketim % 53.0, devlet hizmetleri % 9.7 ve yatırım % 22.8 dir. Lâtin Amerika ülkeleri için medyan değerler sırayla: % 16.2, % 61.0, % 11.0 ve % 10.3 tür. Bu medyan değerler, Tablo IV te gösterilen sanayileşmiş ülkelerin rakkamlarıyla mukayese edilebilir.

TABLO : IV
Dağılım Örneklerinin Özellikleri
(% olarak)

Ölçüler	Gelişme Halindeki Ülkeler: Unsurların Hisseleri				Sanayileşmiş Ülkeler: Unsurların Hisseleri				Gelişme Halinde Ülkeler (Batı Avrupa nüfus artış nisbetleriyle) Unsurların Hisseleri			
	Nüfus	Tüketim	Devlet Hiz.	Yatırım	Nüfus	Tüketim	Devlet Hiz.	Yatırım	Nüfus	Tüketim	Devlet Hiz.	Yatırım
Ortalama	69.8	15.5	12.1	2.6	20.6	47.2	7.6	24.7	22.0	51.6	16.6	9.8
En düşük hisse	6.1	-303.3	-13.1	-124.2	2.6	36.6	1.3	-0.5	5.4	-93.4	-3.5	-95.5
İlk Kartil	32.0	21.1	4.1	10.5	11.8	42.3	4.9	24.0	10.2	52.4	8.1	3.7
Mediyan	55.7	31.9	6.9	12.5	19.1	45.7	6.5	26.5	17.2	59.5	10.9	15.4
Üçüncü kartil	68.6	40.0	12.6	18.1	26.1	52.0	12.3	30.8	20.7	65.7	20.0	24.2
En yüksek hisse	373.3	69.6	78.9	56.1	58.4	60.3	14.3	35.7	121.6	119.8	97.8	56.3
Kartil sapması	18.3	9.45	4.25	14.3	7.15	4.85	3.7	3.4	5.25	6.6	5.95	10.25
Mediyan yüzdesi olarak kartil sapması	32.9	29.6	61.6	114.4	37.4	10.6	56.9	12.8	30.5	11.1	54.6	66.6

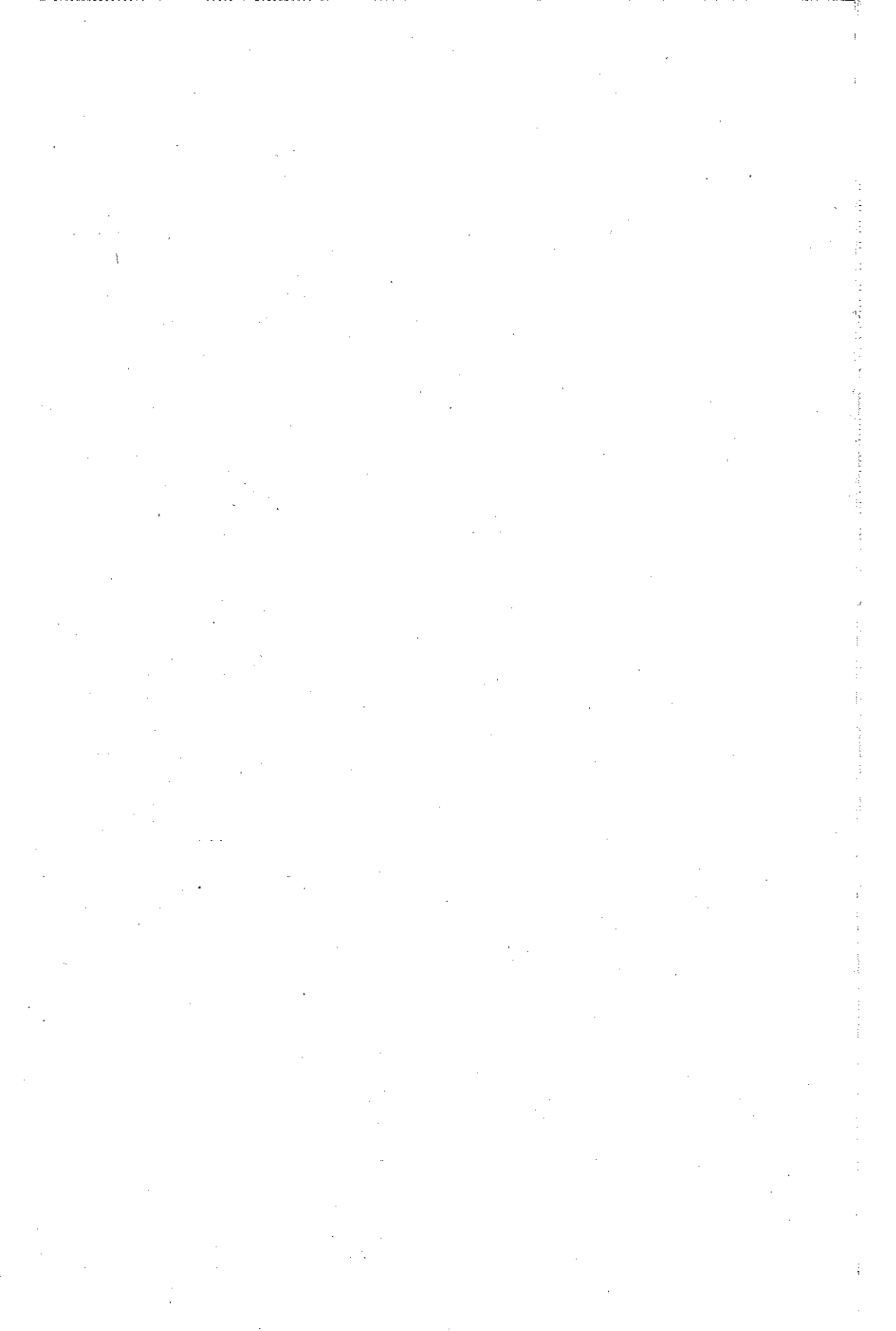
te tekerrür eden bir unsur olup olmadığını tesbit etmek ve bu faktörlerin bütün olarak etkisi hakkında bir fikir edinmek mümkündür.

Verilerin elde mevcut olmaması sebebiyle, uzun devreli tahliller yapmak mümkün olmamaktadır. Böyle bir tahlile en yakın yaklaşım olarak, temel devrede, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın dağılımı ile, devre zarfında yaratılan ilâve kaynakları mukayese edebiliriz. İzahlarımızda, mukayeseli verilerin mevcut olduğu ilk iki yılın ortalamalarını, mevzubahis ülke için temel devre olarak kabul edeceğiz. Belli bir devre zarfında, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın (birkaç devre zarfında hasıladaki artışların dağılımından ziyade) bu dağılımı, toplam tüketim, toplam yatırım (envanter artışları dahil), toplam devlet hizmetleri olmak üzere üç kullanılış şeklinde mümkün olur. Bu dağılım tarzı, bu araştırmada kullanılan (millî gelirdeki artışların, artan nüfusun eskiden olduğu gibi refah içinde yaşamasına ve fert başına tüketim, yatırım ve devlet hizmetlerinde artış sağlanmasına bölündüğü) dağılımdan farklıdır. Temel devrede dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın dağılımı, Tablo V te gösterilmiştir.

Temel devrede, tüketimin dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki payı ile, devre zarfında dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılla artışındaki tüketim unsurunun payı arasındaki münasebet incelenmiş, aynı münasebet, devlet hizmetleri ve yatırım için de araştırılmıştır.

Bu münasebetlerden en önemlisi birincisidir. Gerek gelişme halindeki yirmibir ülke bir arada ve gerekse Asya ve Lâtin Amerika ülkeleri ayrı ayrı mütalaâ edildiği zaman¹⁵, temel devrede tüketimin D.K.G.S.Y.H. daki payı ile, devre zarfında D.K.G.S.Y.H. artışındaki tüketim unsurunun payı arasında kuvvetli bir menfi korelasyon mevcut olduğu görülür. Bu menfi korelasyon; gelişme halindeki ülkelerde (bilhassa Lâtin Amerika'nın gelişme halindeki ülkelerinde) eğer devre başına tüketim, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladan daha küçük bir pay alırsa, ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların daha büyük bir kısmını fert başına tüketim artışına harcama temayülünün kuvvetli olduğunu ifade eder. Bunun aksine, eğer devre başında tüketim millî gelirden büyük bir değer taşırsa, bu durumda menfi korelasyon ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların daha küçük bir payını fert başına tüketim artışına harcama

15) Seviye korelasyon katsayısı, yirmibir ülke için -0.74, Asya ülkeleri için -0.71 ve Lâtin Amerika ülkeleri için ise -0.84'dür. Değişik göstergeler arasında seviye korelasyon katsayıları için Ek I'e bakınız.

temayülünün kuvvetli olduğuna delâlet eder. Diğer bir ifadeyle, tüketim mevzubahis olduğu müddetçe, kuvvetli bir değişme eğilimi mevcuttur.

Diğer yandan, devlet hizmetleri unsurunun millî gelir artışındaki payı üzerinde, temel devredeki cârî devlet harcamalarının etkisi yoktur. Bu hususta gerek gelişme halindeki yirmibir ülke ve gerekse Lâtin Amerika ülkeleri için hiç bir korelasyonun mevcut olmadığı tesbit edilmiştir. Asya ülkelerinde ise, temel devrede, devlet hizmetlerinin payı ile, millî gelir artışındaki devlet hizmetleri unsurunun artan payı arasında tevazün temayülü gösteren bir korelasyon mevcut olmakla beraber, mevzu bahis korelasyon kuvvetli olmadığı için bir netice çıkarmak mümkün değildir.

Temel devrede yatırımın D.K.G.S.Y.H. daki payı ile, devre zarfında yatırım unsurunun D.K.G.S.Y.H. artışındaki payı arasındaki münasebet ise, dağılım örneğinde kararlı bir durum arz etmektedir. Zayıfta olsa, temel devrede millî gelirlerinin büyük bir kısmını yatırıma ayıran ülkeler için, millî gelir artışının büyük bir kısmını fert başına yatırım artışına harcama temayülü mevcuttur. Bu temayül Lâtin Amerika ülkelerinde kuvvetli olmasına mukabil Asya ülkelerinde zayıflamaktadır. Gelişme halindeki ülkeler bir arada mütalâa edildiği zaman, bu temayül daha da belirsiz bir hal almaktadır. Bu da göstermektedir ki, yatırımla ilgili olan kararlı durum kıt'alar arası farklılığa engel olacak derecede kuvvetli olmamakla beraber, bir kıt'anın ekonomik ve sosyal çerçevesi içinde müessir olmaktadır.

Bu üç münasebetin incelenmesi, tüketimin payı üzerine şu veya bu yönde tesir eden uzun vâdeli faktörlerin mevcut olmadığını, bilakis herhangi bir yöndeki sapmaları dengeleştiren bir kuvvetin mevcut bulunduğunu telkin etmektedir¹⁶. Ayrıca devlet hizmetleri unsuru payının da uzun devreli herhangi bir faktörün tesiri altında kalmadığı ve hakikatte devlet hizmetleri unsuru payını tahmin etmenin oldukça zor olduğunu göstermektedir. Nihayet yatırım münasebetlerinin incelenmesi, yatırım üzerine devamlı bir şekilde tesir eden (kuvvetli veya zayıf) uzun vâdeli birtakım etkenlerin varlığına delâlet eden bir "kararlılığın" mevcut olduğunu, fakat bu "kararlılık" kuvvetli olmadığını göstermektedir.

GELİŞME SEVİYESİ VE DAĞILIM :

Gelişme halindeki ülkelerle, sanayileşmiş ülkelerin ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların dağılım örnekleri arasında önemli derece-

16) Hiç bir ülke için istatistiklerle kavranan devrenin çok uzun bir devre olmadığı gözönünde bulundurulmalıdır.

de farklılıklar bulunduğu hususuna yukarıda işaret edilmişti. Bu sebeple, gelişme halindeki ülkelerin gelişme seviyelerinin değişik olmasının bu ülkelerin dağılım örnekleri arasındaki farklılık üzerinde herhangi rolü bulunup bulunmadığının araştırılmasında büyük faydalar vardır. Bir ülkenin gelişme derecesinin mutad ve en elverişli ölçüsü, fert başına isabet eden gayri safi hasıla miktarıdır. Fert başına 1958 gayri safi hasıla rakamları carî kambiyo kurları kullanılmak suretiyle dolara çevrilmiştir.

Gelişme seviyesinin seviye korelasyonu muayyen unsurların payları ile birlikte, ilgi çekici hususlara ışık tutmaktadır. Yirmibir ülke bir arada mütalâa edildiği zaman (istatistiki bakımdan çok önemli olmamakla beraber), genellikle gelişme halindeki ülkeler ilerledikçe, kazançların daha yüksek bir payının yatırım ve daha önemsiz bir payının tüketime gittiği bir gelişme korelasyonu olarak tesbit edilmiştir. Diğer yandan gelişme halinde fakat henüz az gelişmiş ülkelerde nüfus ve devlet hizmetleri unsurunun yüksek olduğu görülmüştür.

Sadece bir kıtadaki ülkeler ele alındığı zaman, durum biraz değişmektedir. Asya ülkeleri için gelişme seviyesiyle tüketim unsuru; gelişme seviyesiyle devlet hizmetleri unsuru arasında hiç bir korelasyon yoktur. Diğer iki hususda da, Asya ülkeleri bütün ülkeler için elde edilen genel neticeyi vermiştir. Gelişmiş ülkeler, az gelişmiş ülkelere kıyasla daha yüksek yatırım unsuruna ve daha düşük nüfus unsuruna sahip bulunmaktadırlar. Oniki Lâtin Amerika ülkesi ise, gelişme halindeki yirmibir ülkenin birlikte mütalâa edilmesiyle elde edilen neticeyi vermektedir. Fakat Lâtin Amerika için neticeler daha belirlidir. Daha yüksek bir gelişme seviyesi; yüksek yatırım ve istihlâk, düşük nüfus ve devlet hizmetleri unsuru ile mümkün olmaktadır.

EKONOMİK GELİŞME VE DAĞILIM :

Diğer yandan ekonomik büyümeden doğan ilâve kaynakların dağılımıyla, bu kaynakların yaratılma nisbeti (meselâ, dahilinde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın yıllık ortalama büyüme nisbeti) arasında bir korelasyon mevcuttur. Bu vetiredeki münasebet aşağıdaki izahta gösterilmiştir: Nüfus artış nisbetinin, dahilinde kullanılan gayri safi yurt içi hasılaya oranı, nüfus unsurunun millî gelir artışındaki hissesini verdiği-ne göre, belli bir nüfus büyüme haddinde, dahilinde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın büyüme nisbeti yükseldikçe, nüfus unsurunun ilâve kaynaklardaki hissesinin azalacağı aşikârdır. Dahilinde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın büyüme nisbetiyle, nüfus unsurunun payı arasın-

daki yüksek bir seviye korelasyon katsayısı (tabii olarak negatif) bu münasebeti göstermektedir.

Ekonomik büyümeden sağlanan kazançların diğer üç kullanım şeklinin her üçünün bir aradaki payı (fert başına tüketim, yatırım ve devlet hizmetleri), tarife göre, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın büyüme nisbetine bağlıdır. Belli bir nüfus artış nisbeti karşısında, büyüme oranı yüksek olduğu derecede diğer üç unsurun bir arada mütalâa edilen payı da yüksektir. Bununla beraber dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasılanın büyüme nisbetiyle, üç unsurun hisselerinin ayrı, ayrı incelenmesi aynı şeyin tekrarı demek değildir.

Ortodoks ekonomik teoriye göre, yatırım unsurunun payı ile, dahilde kullanılan gayri safi yurt içi hasıladaki büyüme nisbeti arasında yüksek ve müsbet bir korelasyon vardır. Bu hususun hem gelişme halindeki yirmibir ülke bir arada; hem de Asya ve Lâtin Amerika grupları ayrı ayrı ele alındığı zaman doğru olduğu görülmüştür. Nitekim Lâtin Amerika ülkeleri için (+0.90) gibi çok yüksek bir seviye korelasyon katsayısının bulunmasına rağmen, Asya ülkeleri için (+0.61) gibi nisbeten düşük bir katsayı bulunmuştur.

Büyüme nisbetinin, tüketim ve devlet hizmetleri unsurlarıyla korelasyonu daha zayıftır. Fakat ister pozitif, ister negatif olsun korelasyonun yönü ilgi çekicidir. Tüketim unsuru mevzubahis olduğu müddetçe, Asya ve Lâtin Amerika ülkeleri için kuvvetli bir pozitif korelasyon mevcuttur. Bu pozitif korelasyon, eğer bir ülke hızlı bir şekilde büyüyorsa, büyümenin büyük bir kısmını fert başına artan tüketime kullanılacağını ifade eder. Gelişmekte olan bütün ülkeler birlikte ele alındığı zaman da, kuvvetli olmamakla beraber, pozitif korelasyonun mevcut olduğu görülmüştür.

Asya ülkelerinde devlet hizmetleri unsurunun payı ile, büyüme nisbeti arasında menfi bir korelasyon vardır. Daha zayıf fakat aynı menfi korelasyon gelişme halindeki ülkeler bir arada mütalâa edildiği zaman da mevcuttur. Bu netice, (yani hızlı gelişen ülkelerde ilâve kaynakların mütenasip olarak daha az bir kısmının fert başına artan devlet hizmetlerine harcama temayülü) bize devlet hizmetlerinin; ekonomik büyümeyle paralel olarak artan (tüketim ve bilhassa yatırım unsurundan daha yavaş bir nisbette) "sosyal umumî masraflar" mahiyetini taşıdığını göstermektedir. Bununla beraber, ekonomik gelişmeyle, devlet hizmetleri unsuru arasında her hangi bir bağlantı bulunmayan Lâtin Amerika ülkelerinde hiç bir korelasyon mevcut değildir.

İstihlâk Unsuru Payının Derinlemesine İncelenmesi :

Ekonomik büyümeden sağlanan kazançların, dört unsur arasında dağılımı ile ilgili bu taslak, gelişme halindeki ülkelerde ekonomik büyümenin halkın refah seviyesini yükselten daha müşahhas faktörlere inkılabî vetiresinde ilk safhayı teşkil eder. İkinci safha ise, herhangi bir unsurun tâli kısımlarına ayrılmasıdır. Böylece devlet hizmetleri unsuru; sağlık, eğitim, idarî v.s. gibi tâli kısımlara, aynı şekilde yatırım unsuru da (fonksiyonlar ve sektörler itibarıyla) kamu yatırımları ve özel sektör yatırımları gibi tâli bölümlere ayrılabilir. Birleşmiş Milletlerin, millî muhasebe taslağında buna benzer bir tâli bölünme maddesi vardır. Fakat gelişme halindeki ülkelere ait bu tâli bölümlerle ilgili veriler (bilhassa sabit fiyatlarla) mahduttur.

Tüketim unsurunun da tâli bölümlere ayrılması mümkündür. Birleşmiş Milletler taslağında, özel tüketim harcamaları muayyen kullanışlar arasında teferruatlı bir şekilde bölünmüştür. Araştırmaya dahil olan yirmibir ülkeden sekizi için, bu ayırma göre malûmat (sabit fiyatlarla) sağlamak mümkün olmuştur. Bu veriler kullanılarak tüketim unsurunun payı şu beş tâli bölüme ayrılmıştır: I) gıda, II) içki ve tütün, III) giyecek ve diğer şahsî ihtiyaçlar IV) ev masrafları (kira, su, havagazı, elektrik, möble ve diğer) V) diğer (seyahat, eğlence, ülke haricindeki masraflar v.s.).

Bu tâli unsurların payları da, dört temel unsurun dahilinde kullanılan gayrı safi yurt içi hasıla artışındaki payları gibi hesaplanmıştır. Tâli unsurların hisseleri, meselâ "gıda tâli unsurunun" hissesi, millî gelir içinde fert başına daha fazla yiyecek tüketimine kullanılan kısmın artış yüzdesini ifade eder.

Tablo VI da, beş tâli tüketim unsuru için gereken malûmatın sağlanabildiği beş ülkede, tüketim unsurunun payı, beş tâli unsurun toplamı olarak gösterilmiştir. Tahlile imkân veren ülkeler mahdut olmakla beraber, Tablo ilgi çekicidir. Genellikle gelişme halindeki ülkelerde yeni yaratılan kaynakların büyük bir kısmının daha iyi ve daha fazla beslenmeye sarf edildiği zannedilir. Fakat Tablo VI'daki rakkamlar bu düşüncüyü teyid etmemektedir. Kore ve Ekvator'daki durum bir tarafa bırakılırsa, gelişme halindeki ülkeler, millî gelirlerindeki artışın sadece, % 1.5 ilâ % 13 ünü nüfusun daha iyi beslenmesine harcadıkları görülmektedir.

Gıda unsurunun payı, diğer tâli unsurların payı ile mukayese edilirse, kaynakların ortalama olarak dörtte birinin, fert başına artan tü-

ketime sarfedildiği neticesine varılır. Artan gelirlerin dörtte biri ev masraflarına, üçte biri de diğer masraflara harcanmaktadır. Giyecek tâli unsurunun önemi, Honduras hariç, diğer tâli unsurlardan daha azdır. Honduras'ta tüketim unsuru payının yarısı giyeceğe sarfedilmektedir.

TABLO : VI

Tüketim Unsurunun ve Tâli Kısımlarının Dahilde Kullanılan Gayri Safi Yurt İçi Hasıla Artışındaki Payları (% olarak)

Ülkeler	Tüketim Unsurunun Hissesi	Tâli Tüketim Unsurlarının Hissesi				
		Gıda	Tütün ve İçki	Giyecek	Ev Masrafları	Diğer Tüketim
Ekvator	23.9	-0.6	5.8	-0.7	9.8	9.7
Honduras	19.1	7.4	1.2	9.7	-0.1	1.0
İsrail	40.2	12.9	1.1	3.8	12.6	9.9
Kore	35.8	26.8	2.2	10.0	10.5	-13.6
Nikaragua	30.3	12.6	-4.5	5.1	3.3	13.8
Nijerya	31.2	1.5	2.2	1.4	11.3	14.9
Peru	33.1	3.9	-0.1	7.9	12.8	8.6
Portoriko	45.2	5.5	3.3	5.8	13.3	17.4

Neticeler :

Bu araştırmada, ekonomik büyümeye tesir eden faktörlerle ilgilen diğimizden dolayı ekonomik büyümeden sağlanan kazançların dağılımına tesir eden faktörlerin tahlili, tabiatıyla ikinci plânda kalmıştır. İki grupta toplanan bu faktörler (ilâve kaynakların yaratılmasına tesir edenlerle, dağılımına tesir edenler) esas itibarıyla aynıdır. Fakat değişik terkip ve ağırlıkla ortaya çıkmaktadırlar.

Bu faktörlerden bazıları şüphesiz (meselâ, müessesevi ve politik olanlar) kolaylıkla ölçülemezler. Bazıları ise teorik olarak ölçülebilmekle beraber, gelişme halindeki ülkelerde bu faktörlerle ilgili veriler mevcut değildir. Nihayet bazıları da ölçülebilmek ve bu faktörlerle ilgili veriler elde mevcut olmakla beraber, ekonomik gelişme veya ekonomik gelişmeden sağlanan kazançlar açısından değerlendirilmelerinde zorlukla karşılaşmakta ve tahlil çerçevesine kolaylıkla girmemektedirler. Bununla beraber, elde mevcut âlet ve verilerle, meselenin araştırılmasına girişmekte fayda vardır. Simon Kuznets'in ifadesiyle "Eğer modern eko-

nomik büyüme, esas itibariyle, cemiyette kontrollü bir devrim ve cemiyetteki bu devrim de dahilî ve haricî kollarıyla vetirenin bütünü'nün vâzgeçilmez bir parçası ise, ekonomik büyüme tam manâsıyla anlaşıl-mayacağı gibi, ananevî olarak tarif edilen değişkenlerle hudutlu bir araştırma çerçevesinde uygun bir şekilde ölçülemez ve tahlil edilemez. Bununla beraber, bilgimizin hudutlu olduğunu müdrük olmamıza rağmen, bildiğimiz şeyleri ihmâl edemeyeceğimiz gibi, ekonomik hakikatleri ve saf ekonomik değişkenlerin yardımını faydasız diye bir kenara bırakamayız¹⁷.

Hudutlayıcı bütün bu faktörler, araştırmada ortaya çıkan neticele-rin tefsirinde daima göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer yandan elde mevcut verilerin, ancak gelişme halindeki yirmibir ülkeyle ilgili tahlil-lerin yapılmasına imkân verdiği unutulmamalıdır. Şimdi söylediklerimizi kısaca özetliyelim.

Gelişme halindeki ülkelerin büyüme nisbetiyle, sanayileşmiş ülkelere-rin büyüme nisbeti arasında büyük bir fark yoktur. 1950 ile 1961 sene-leri arasında gelişmiş ülkelerin yıllık büyüme hızı % 4, gelişme halin-deki ülkelerin % 4.5 olmuştur¹⁸. Memleketlerin gelirlerine nisbetle em-re amade kaynakların mutlak miktarı ifadesiyle bu büyüme çok farklı neticeler yaratmış olmakla beraber yeniden yaratılan kaynaklarda ben-zerlik vardır.

Bununla beraber yeniden yaratılan kaynakların kullanılış ve dağı-lımında ülkeler arasında büyük farklılıklar görülmektedir. Tipik olarak, gelişme halindeki ülkeler, ilâve kaynakların % 30 ilâ % 70 ini artan nü-fusun ihtiyaçlarına karşılık olarak harcamak zorundadırlar. Geri kalan kısmı fert başına artan tüketim, yatırım ve devlet hizmetlerine harca-nabilir. Sanayileşmiş ülkelerde ilâve kaynakların tipik olarak, sadece % 10 ilâ % 25 i artan nüfusun ihtiyacını karşılamaya harcamır. Bu se-beple fert başına gelirin artması için kullanılan kaynak miktarı daha fazladır. Bunun sebebi, gelişme halindeki ülkelerde nüfusun sanayileşmiş ülkelerden çok daha hızlı (iki, üç, hatta daha fazla) artmasıdır.

Diğer yandan, ekonomik büyümeden sağlanan kazançların dağılım-da iki grubu teşkil eden ülkeler arasında, başka farklar da vardır. Bu

17) Simon KUZNETS; Post-War Economic Growth; op. cit.; S. 127

18) Bu oranlar merkezi olarak plânlanan ülkeler hariç bütün gelişmiş ve gelişme halindeki ülkelerin tartılı ortalamalarını aksettirir. Birleşmiş Milletlerin Millî Muhasebe İstatistikleri yıllığındaki (1963) verilerden hesaplanmıştır. S. 332.

farklardan biri, yatırıma verilen önem derecesidir. İlâve kaynakların fert başına yatırım artışına harcanan hissesi, sanayileşmiş ülkelerde, gelişme halindeki ülkelerdekinin iki mislidir. Bu fark az gelişmiş bölgelerdeki yüksek nüfus artışına atfedilemez. Eğer gelişme halindeki ülkeler sadece Batı Avrupa ülkelerindeki nüfus artışına erişmeye mecbur kalsalar dahi, bu ülkelerin ekonomik büyümeden sağladıkları kazançlardan yatırıma hasrettikleri nisbet, sanayileşmiş ülkelerin aynı maksada tahsis ettikleri nisbetin gene % 60'ından ibaret kalacaktır.

Yatırım bakımından, gelişme halindeki ülkelerle, sanayileşmiş ülkeler arasında başka bir yönden de farklılık vardır. Sanayileşmiş ülkelerde yatırım unsuru büyük bir önem taşır. Bu ülkelerin yarısı ilâve kaynakların aşağı yukarı aynı nisbetini (% 25 ilâ % 30 unu) fert başına yatırım artışına tahsis etmektedirler. Halbuki gelişme halindeki ülkelerde, yatırıma verilen önem, bir ülkeden diğerine büyük farklılıklar göstermektedir. Bu durum nüfus artışında görülen farklar dikkate alınsa dahi gene de mevcuttur. Yatırıma verilen değişik önem bir tesadüf eseri olmayıp, muayyen bir takım özelliklerin neticesi olarak ortaya çıkar. Daha fazla gelişmiş, daha hızlı büyüyen ve millî gelirinin büyük bir kısmını yatırıma tahsis eden bir ülke, ileride ilâve kaynakların büyük bir kısmını fert başına yatırım artışına harcamaya devam edecektir.

Gelişme halindeki ülkeler ekonomik gelişmeden sağlanan kazançların, sanayileşmiş ülkelere nazaran biraz daha küçük bir kısmını, fert başına tüketim artışına harcarlar. Bunun sebebi, tamamiyle, nüfus artışının çok daha yüksek olmasıdır. Batı Avrupa ülkelerine ait nüfus artış rakamlarının tatbik edilmesiyle ortaya konduğu gibi, tüketim unsuru payı iki misli artarak tüketim unsurunun sanayileşmiş ülkelerdeki payını oldukça aşmaktadır.

İlâve kaynaklardan fert başına devlet hizmetleri seviyesinin artışına hasredilen payı (carî devlet hizmetleri ve askerî yatırım) nın tahmini, diğer unsurlara nazaran çok daha güçtür. İlâve kaynaklardan fert başına devlet hizmetleri seviyesinin artışına hasredilen payı, gerek sanayileşmiş ülkeler grubunda ve gerekse gelişme halindeki ülkeler grubunda büyük farklılıklar gösterir. Devlet hizmetlerinin payı, umumiyetle, gelişme halindeki ülkelerde sanayileşmiş ülkelerle aynı seviyededir. Bu sebeple gelişme halindeki ülkelerde devlet hizmetleri unsuru, diğer unsurlardan farklı olarak hızlı nüfus artış nisbetinden müteessir olmamaktadır. Bir istisna ile, devlet hizmetleri unsurunun payı ile, kullanılan muhtelif müş'irler arasında önemli bir korelasyon yoktur. Bununla be-

raber, bir yandan korelasyonun devamlı bir şekilde negatif oluşu ve diğer yandan sanayileşmiş ülkelerle yapılacak mukayeseler, gelişme halindeki ülkelerin ekonomik yönden ilerledikçe, ilâve kaynakların gittikçe daha küçük bir kısmını cari devlet hizmetlerine ve askerî yatırımlara hasrettiklerini göstermektedir. Diğer üç unsurun payları hükümet kararlarına karşı çok daha az hassas olduğu (büyüme nisbeti ve ekonomik gelişme seviyesinden, devlet hizmetleri unsurunun payına nazaran çok daha fazla müteessir oldukları) için hükümet faaliyetleri sahasında, Hükümetin gerek yatırım ile ilgisi olmayan sektöründe ve gerekse bunun içindeki muayyen bazı faaliyetlerde, kaynakların optimum dağılımını tayin maksadıyla araştırmalar yapılmasına büyük bir ihtiyaç vardır.

Tercüme : *Dr. Attilâ BARANSEL*
Dr. Nusret EKİN

EK : I

Seviye Korelasyon Tablosu

	Dahilde Kullanılan Gayri Safi Yurt İçi Hasılâdaki Payları				Dahilde Kullanılan Gayri Safi Yurt İçi hasılâdaki büyüme payı
	Nüfus Unsuru	Tüketim Unsuru	Hükümet Unsuru	Yatırım Unsuru	
Dahilde Kullanılan Gayri Safi Yurt İçi Hasılâdaki Büyüme Nisbeti					
Asya	- 0.57	+ 0.64	- 0.64	+ 0.61	-
Lâtin Amerika	- 0.89	+ 0.77	- 0.02	+ 0.90	-
Gelişme Halindeki Yirmibir Ülke birarada	- 0.72	+ 0.47	- 0.31	+ 0.79	-
Fert başına gayri safi Yurt İçi hasılâ (G.S.Y.H.) 1958:					
Asya	- 0.39	0.00	- 0.07	+ 0.50	+ 0.32
Lâtin Amerika	- 0.61	+ 0.63	- 0.44	+ 0.71	+ 0.63
Gelişme Halindeki Yirmibir ülke birarada	- 0.47	+ 0.25	- 0.43	+ 0.48	+ 0.51
Temel Devredeki Hisseler:					
Tüketim:					
Asya	-	- 0.71	-	-	-
Lâtin Amerika	-	- 0.84	-	-	-
Gelişme Halindeki Yirmibir ülke birarada	-	- 0.74	-	-	-
Devlet Hizmetleri:					
Asya	-	-	- 0.32	-	-
Lâtin Amerika	-	-	- 0.04	-	-
Gelişme Halindeki Yirmibir ülke birarada	-	-	- 0.03	-	-
Yatırım :					
Asya	-	-	-	+ 0.43	-
Lâtin Amerika	-	-	-	+ 0.33	-
Gelişme Halindeki Yirmibir ülke birarada	-	-	-	+ 0.15	-

EK II

NÜFUS UNSURUNUN, GELİŞME HALİNDEKİ DİĞER BAZI ÜLKELER-
DEKİ HİSSESİ :

Gelişme halindeki büyük ülkelerden bazıları verilerin elde mevcut olmaması sebebiyle araştırmaya dahil edilmemiştir. Mamafih, bu ülkelerin hiç olmazsa nüfus unsurunun millî gelir artışlarındaki payını hesaplamak mümkündür. Bu hesaplamalar, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Her ne kadar bu rakkamların, farklı millî gelir mefhumlarının kullanılması sebebiyle tablo I deki rakkamlarla ve hatta kendi aralarında tam mânasiyle mukayese edilmesi mümkün değilse de, nüfus unsurunun hissesi hakkında yaklaşık bir fikir vermekteler. Bu rakkamların, araştırmaya dahil gelişme halindeki yirmibir ülke için hesaplanan hisselere yaklaşık olarak tekabül ettiği görülecektir.

Ülkeler	Devreler		Nüfus Un- surunun Hissesi (Yüzde)
Arjantin	1950/51 - 62/63	1960 piyasa fiyatlarıyla gayri safi yurt içi hasılâ	79.0
Brezilya	1950 - 61	1949 piyasa fiyatlarıyla gayri safi yurt içi hasılâ	46.1
Hindistan	1950/51 - 61/62	1948 yılı faktör maliyetleriyle gayri safi yurt içi hasılâ (G.S.Y.H.)	47.6
Endonezya	1953/54 - 58/59	1955 yılı faktör maliyetleriyle gayri safi yurt içi hasılâ (G.S.Y.H.)	68.8
Meksika	1950/51 - 61/62	1950 piyasa fiyatlarıyla gayri safi yurt içi hasılâ	47.1
Pakistan	1950/51 - 60/61	1949-52 yılı faktör maliyetleriyle gayri safi yurt içi hasılâ (G.S.Y.H.)	71.8
Birleşik Arap Cumhuriyeti (Mısır)	1952/53 - 57/58	1954 yılı faktör maliyetleriyle gayri safi yurt içi hasılâ (G.S.Y.H.)	48.3

Kaynak : Birleşmiş Milletler : Millî Gelir istatistikleri yıllığı, muhtelif seneler; Lâtin Amerika için istatistik Bülteni (E.C.L.A.), Mart ve Ağustos 1964; ve Birleşmiş Milletler Aylık istatistik Bülteni